

8. Менеджмент організацій

Албіна С.І., Скрипка А.В., Лизунова О.М.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

В сучасних умовах процесу глобалізації формуються умови, коли Україна може використати свій науково-технічний потенціал та поступово перейти від індустріального до технологічного базису в економічному розвитку. Для технологічного стрибку їй необхідно зосередити головну увагу на розвитку конкурентноспроможних високотехнологічних галузей економіки. Щоб не залишитись осторонь світових економічних перетворень, вона повинна спиратись на інформаційно-інноваційну (інвестиційно-інноваційну) модель розвитку. Таким чином, одним із дієвих виправданих механізмів впровадження високотехнологічних інноваційних проектів є венчурне підприємство.

Поглиблення аналізу даної проблеми спонукає до розгляду вихідних понять венчурного підприємства. Головним поняттям венчурного підприємства є венчур. Венчур (від англ. venture - 1)ризикове підприємство; 2)спекуляція;3)ризикувати)має два значення: а) це невеликі наукові дослідно-конструкторські підприємства (фірми) або спеціалізовані підрозділи великих корпорацій, з участю яких реалізуються нові проекти, розробки ноу-хау з метою одержання прибутку; б) це обов'язковий елемент венчурного підприємства. Розрізняють два види венчуру - внутрішній і зовнішній. [1, с. 75].

Реальний розвиток венчурного підприємства в Україні спонукає до вивчення венчурного бізнесу в міжнародному аспекті, який представлено самостійними невеличкими фірмами, що спеціалізуються на дослідженнях, розробках, виробництві нової продукції. Їх створюють вчені-дослідники, інженери, новатори. Цей бізнес поширений у США, Західній Європі, Японії. Згідно з даними консалтингової компанії PricewaterhouseCoopers, уже у 2001 році світовий обсяг приватних та венчурних інвестицій перевищив 100 млрд. дол. США. На компанії технологічного сектору припадало 53% венчурного капіталу. На долю США припадає понад 50% усіх інвестицій. [1, с. 155] Обсяги інвестицій по країнам світу наведемо в таблиці 1:

Таблиця 1 -

Обсяги інвестицій вкладені в інформаційні технології

Назва країни	Обсяг інвестицій
Сполучені Штати Америки	30 млрд.дол.
Канада	2,9 млрд.дол.
Великобританія	2,4 млрд.дол.
Німеччина	1,6 млрд.дол.
Китай	1,6 млрд.дол.
Ізраїль	1,5 млрд.дол.

Однак, Україна зовсім не обов'язково повинна повторювати весь шлях розвитку венчурного підприємства впродовж 20-25 років, який пройшла Західна Європа. Використовуючи накопичений міжнародний досвід, приклади розвитку венчурного бізнесу в Західній Європі і США, та ефективно впроваджуючи необхідні реформи Україна цілком могла б сформувати ринок венчурного підприємства вже через 10 років.

Венчурне підприємство в Україні стало зароджуватися при переході України на нові організаційно-правові форми підприємницької діяльності в інноваційній сфері та, порівняно з розвинутими країнами, значно поступається у своєму розвитку.

Венчурні фонди стали створюватися в Україні після прийняття Верховною Радою Закону України „Про інститути спільного інвестування” (2001 р.).

Відповідно до українського законодавства венчурний фонд відноситься до інвестиційних фондів закритого типу. Структура його активів формується без значних обмежень, а вкладниками можуть бути виключно юридичні особи. Активами венчурного фонду управляє компанія з управління активами (управляюча компанія), а відповідальне збереження активів забезпечується спеціальною охоронною компанією. [2, с. 201].

Проаналізуємо й оцінимо стан та особливості венчурного інвестування в Україні. На сьогоднішній день венчурний бізнес в Україні знаходиться на початку свого розвитку. Ті процеси, які відбуваються в даному сегменті ринку в нашій країні, можна порівняти з ситуацією Європи в 70-80-х роках, коли, з одного боку, вже існують окремі проекти, які фінансуються за новою венчурною схемою, з іншого - власне ринок венчурного бізнесу ще не сформований. Задля формування дієвого ринку венчурного підприємництва в Україні необхідно вирішити ряд складних комплексних проблем, як у правовому аспекті (законодавче визначення венчурного підприємництва, його підтримка та регулювання), так і з погляду формування ефективної інфраструктури венчурного бізнесу. Специфіка українського ринку та робота на ньому венчурних фондів спрямовує венчурне інвестування в Україні усе далі від прийнятих у світовій практиці основ цього бізнесу. Важливими й активними на вітчизняному ринку є фонд прямого інвестування Western NIS Enterprise Fund (з 1995 року) і SigmaBleyzer (з 1994 року). AVentures (з 1994 року) - українська венчурна компанія з широкою міжнародною мережею технологічних та інвестиційних партнерів, яка спеціалізується на інвестуванні на ранніх стадіях у побудову міжнародних технологічних компаній на основі українських інновацій і інженерних талантів. [3, с. 368].

На ринку України присутні декілька потужних венчурних фондів, фондів прямого інвестування та венчурних компаній, головним чином з іноземним капіталом. Позитивною є поява зацікавленості та розуміння доцільності розвитку венчурного бізнесу з боку державної влади та представників бізнесу, але поки що не існує належного законодавчого забезпечення ефективної діяльності венчурних інвесторів в Україні та спостерігається недотримання чинного законодавства органами державної влади. Серйозною проблемою інвестиційної діяльності в Україні залишається корупція і політичні ризики.

Існує ще низка ознак розвитку венчурного підприємництва. Це перш за все неузгодженість податкової системи України (наприклад, кошти спільного інвестування потрапляють під подвійний податковий тиск: спочатку на рівні інвестиційного фонду (інвестиційної компанії) як прибуток від інвестиційних операцій, потім на рівні окремого інвестора як його доходи по інвестиційних сертифікатах); не існує ще розвинутого фондового ринку в Україні, як однієї з основних передумов ефективного виходу з венчурних інвестицій (реалізації IPO тощо) та ефективних державних програм розвитку венчурного підприємництва в Україні, в тому числі програм державного співфінансування венчурних проектів. [3, с. 368]

Світовий досвід венчурної діяльності свідчить про доцільність вибору і використання форм і механізмів підтримки та стимулювання інноваційного процесу залежно від рівня й особливостей економічного розвитку країни і венчурного підприємництва. Потрібно всіляко розширювати методи опосередкованого впливу, зокрема через оподаткування, кредитування, митні тарифи, цінову політику, у тому числі виключення з доходів підприємств, які підлягають оподаткуванню, затрат на проведення НДДКР; списання затрат на проведення НДДКР на собівартість продукції; виключення з оподаткування коштів підприємств, що направляються на створення ризикових фондів; проведення прискореної амортизації та ін.

Перевага такої схеми підтримки венчурних підприємств є в тому, що вона базується на відрахуваннях від можливих податкових надходжень і не пов'язана з прямими витратами державного бюджету.

Необхідно також мінімізувати можливості адміністративного тиску на венчурний бізнес, що перешкоджає надходженню іноземних інвестицій; звільнити інвестора від подвійного оподаткування й забезпечити більш привабливі, ніж у інших країн світу, умови інвестування.

Таким чином, венчурний бізнес в Україні нині знаходиться ще в зародковому стані. Власники фінансових ресурсів, необхідних для інвестування венчурних компаній, тільки починають ро-

зуміти, що вкладання коштів на декілька років є нормою і може бути ефективним. У країні немає потрібної кількості менеджерів для управління новими венчурними компаніями.

Література

1. Федулова Л.І. Інноваційна економіка. - К.:Либідь, 2006 - 155с.
2. Основи інвестиційно - інноваційної діяльності: Навч. посібник/ За ред. В.Г.Федоренко.- К.: Алерта, 2004 - 432 с.
3. А.В. Лукашов. Венчурне фінансування. - Київ: «Лібра», 2005. - 368 с.

Бушинська Т.М.

Науковий керівник – Ляшок Н.Ю.

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні час несеся все швидше, і ми повинні пристосовуватися до мінливого навколишнього світу. Тепер знання, вміння і навички менеджера запорукою успіху його роботи і всієї справи.

Операційний менеджмент як особлива галузь управлінських дисциплін виник для вирішення проблемних індустріальних управлінських завдань. Попри своє індустріальне походження, операційний менеджмент сьогодні перетворився на більш широкий і глибокий управлінський підхід, ніж просте керування промисловими операціями. [1, ст. 96]

Внаслідок швидкого технологічного розвитку виникають принципово нові види операцій або відбуваються істотні якісні зміни в колишніх видах і типах операцій. Нерідко буває так, що нове поле операційного менеджменту стає джерелом не тільки специфічних для даного виду діяльності прийомів, але і для деяких загальних або навіть універсальних підходів. Загальні методи раціонального керування операціями сьогодні дуже часто народжуються поза індустріальним виробництвом, тому в сучасному операційному менеджменті велика увага приділяється побудові операцій у сфері послуг (інформаційних, фінансових, торгово-посередницьких, освітніх тощо).

Можна відзначити, принаймні, дві точки зростання операційних методів, що формально не належать до операційних систем індустріального типу. По-перше, це розвиток інформаційних технологій у всіх сферах діяльності як важливих складових їхніх базисних методів переробки, де принципи і методи інформатизації переміщуються з галузі функцій, що забезпечують їх ефективність, у сферу основних. Одночасно інформаційні методи і критерії розширюють і збагачують сферу загальних раціональних принципів керування операціями.

По-друге, спостерігається швидкий розвиток фінансових економіко-математичних моделей, що із окремих і прикладних технологій і методів фінансового керування потроху переростають у більш загальний підхід. Як приклад можна навести відому модель ціни опціону Блейка-Скоулза, що використовується не тільки за прямим призначенням в плануванні термінових угод на фінансових ринках, але і для вирішення такої далекої від фінансових ринків проблеми, як оцінювання ринкової вартості земельних ділянок. Є підстави вважати, що метод оцінювання ринкової вартості права вибору, представлений у цій моделі, надалі буде використовуватися для розв'язання більш широкого кола управлінських завдань, включаючи й операційні.

Підкреслюючи помітну роль технологій невиробничої сфери, не можна забувати, що саме у виробничій сфері створюються передумови і можливості того прискореного розвитку, що спостерігається сьогодні у світовій економіці. З погляду предмета операційного менеджменту це означає, що цілісна система операційних прийомів і методів може бути сформована лише на основі чітких уявлень про загальні риси й особливості керування операціями у виробничій сфері.

Менеджмент виробничої діяльності є найбільш структурованою і чітко детермінованою галуззю операційного менеджменту. У виробничому менеджменті операції підлягають досить жорсткому і більш-менш однозначному плануванню, розрахунку і контролю. Істотну організуючу роль у керуванні відіграє поточний контроль. Слід мати на увазі надзвичайно важливу обставину: у виробничому менеджменті оптимальний варіант організації технологій і , функцій, як правило, є